

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Epistolæ Præpositorum Generalium Ad Patres Et Fratres Societatis Jesu

Oliverius, Horatius

Pragae, 1711

XXVII. R. P. N. Franc: Piccolominei Præpos: Gen: VIII. ad PP. & FF.
Societatis. An 1650. 28. Oct. De utilitate, & necessitate Executionis

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55386](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55386)

584 *EPISTOLARUM*
Præpositorum Generalium
Societatis JESU
XXVII.
R. P. N.

FRANCISCO
PICCOLOMINI

Præpositi Generalis VIII.

Unica,

Ad Patres Fratresq; ejusdem
Societatis.

Anno 1650. 28. Octobris.

De utilitate, & necessitate Executionis.

Tria Architecto curanda.

IN qualibet structura perfecti ædificii tria sunt Architecto præcipue excogitanda; delineatio formæ, quæ membra operis interiora distinguat: areæ positæ cum delectu, unde opportunè nascatur loca exteriora vicinitas: sed hæc duo membra non satis absolvunt, nisi tertium adjungatur, nempe cura lucis, ac cæli: cuius commercio jucundè aspectabilis, commoda

déque habitabilis tota domus existat. Hujus exemplum statuit S. Ambrosius ipsum Mundi opificium, architecturam Dei; qui prima ejus fundamenta non antè substruxit, quàm illi ex immenso splendoris sui thesauro idoneam lucis copiam provideret. Ex quo Sanctus idem illustre proferens documentum, qui *ædificium* (inquit) *aliquod* Lib. He-
struere desiderat; antequam fundamenta po- xaëm. c.
nat unde ei lucem infundat, explorat. Ea 9.
prima est gratia, quæ si desit, tota domus
deformi horret incultu. Hæc porrò sunt Ar-
 chitecti munera, sed necessaria magis, quàm
 ut ad perfectionem operis sola sufficiant. Suffecère quidem illa Machinatori Divino universitatis fabricam, quam supra laudavimus, excitanti; quippe cui velle idem sit, atque perficere; neque opus sit ullius operæ fabri, præterquam omnipotentiaæ moli-
 tricis suæ; cùm contrà ad exprimendas, quas homines adumbravère, formas & operarii multi, & ipsis Præfecti operariis requirantur: quorum sinè studio, ac sedulitate ars ipsa, si viveret, agerétque, ad moliendum quidquam planè inutilis redderetur.

Quod igitur materiatis hisce ædificiis *Societas*
 usuvenit, idem & spiritualibus pro qua *ædificio*
 dam portione contingit. Et nostræ quidem *compara-*
ta.

Societati (quod singulare Dei beneficium est) abunde sufficit Architectus, quidquid ab arte excogitari, aut desiderari amplius potest. Descriptionem, in proportionibus inter sese partium statuenda; suam cuique laborum, munerum, graduumque ratione convenienter attributam. Positum: ad partem eam Summi Pontificis collocando, infra ceteros religiosorum hominum coetus abjectam, dignitatum exteriorum omnium modò inambitosam, & non competentem, sed etiam incapacem; filios suos non certo loco fixos habentem, sed, instar errantium stellarum, promptos ad locum quotidie permutandam; in id unice destinatos, ut orbem assidue non tam terrarum quam industriæ propriæ conficiant, non reciproco emolumento suo, sed aliis duntaxat commodando, ac bene de omnibus promerendo. Denique, quod lucem præstat, quot apertæ undique veluti fenestrationes meditationum, studiorum, explicationum conscientiae ad excipiendos ab Oriente atque Meridie influentes radios cælestium notionum. Id totum planè describitur cum in prima Societatis idea, quam notissimus egregius Architectus IGNATIUS confectum aperit, tum in additamento, quod Successores ejus, Generalésque conventus possident.

longa temporis ac rerum experimenta, consultationesque gravissimas apponendum per Decreta, Ordinationes, Industrias censuerunt. Unum est, quod in tanta rerum affluentia desiderari posset, strenuorum copia Præfectorum, qui, quod alii prudenter excogitarunt, ipsi diligenter ad effectum adducant. Parùm nobis prodesset Institutum tam aptè formatum, *si ea nostris actibus conferentes, quæ de nobis audimus, non inveniamus in nobis*, ut Sanctus Paulinus loquitur, *quò magis scilicet exprobretur nobis condemnanda torpor ignavia, sterilium jejunitas animarum, & in operibus bonis arida manus*. Non omnium, quorum Architectus ædificiorum est Deus, vult idem simul esse molitor. Id illi sanè convenit in prima Mundi molitione; in cujus quippe structuram, præter ipsum nihilum, intervenire, & conspirare nil aliud poterat. In cæteris quamquam sapientiæ suæ ingenio delineatis operibus res ipsas creatas, effectricisque rerum voluit in partem venire laudis, & meritorum. Idem observavit in fabrica Tabernaculi, quod veluti legis suæ repositorium, scriniùmque formabat; cùm ad ejus absolvendum ornatum jussit Israëliticum populum suam & ipsum industriam, studiùmque conferre, *qui cùm instarent opere* Exod. c. ri, 36. 3.

Ep. i. ad Sever.

Exod. c. ri, 36. 3.

588 Ep. XXVII. R. P. N. FRANC. PIC: un
ri, quotidie manè vota populus offerebat. V
deamus, quid egerit Salomon in Jerosol
mitano illo Templo magnificentissime ex
struendo. Vestigium hujus aptè descriptu
à Patre suo David acceperat: idea caelestis
ex officina descenderat: non eam tam
ipse fiduciam artis habuit, ut speraret tan
tam posse molem ad fastigium, culmenque
produci sinè ministerio experientium Prae
fectorum, structorumque, ac diligentium
operarum, quos magno numero è regio
bus externis accivit. Excellentissima ex
empla rerum eadem effectu difficillima sunt
quò exquisitiores operis executores expo
scunt, qui ea & mente facile complectan
tur, & labore assiduo, quæ sese objiciunt
impedimenta perrumpant. Id verò si se
sibili formæ cujuscumque inanimi, mutua
Templi contingit; quantò conveniet magis
Templo viventi, spirantique; in quo ratio
ne quadam sublimiore Altissimus habitans
ponitque sedem, ac solium gloriæ suæ.
Hæc ipsa Cassiani in re non ab simili senten
tia est: *sapientissimum Salomonem, post acceptam
divinitus sapientiam, illud magnificentissimum
Domini Templum exstruere cupientem legitime
alienigenæ Regis auxilium poposcisse: qui missus
ab se Hirano filio mulieris viduæ, quidquam
Divinâ sapientiâ suggerente præclarum in Tem*

plō Domini, vel in vasis sacris moliebatur, ministerio ejus, ac dispositione perfecit. Tanti Salomon fecit rectam operis executionem, magisterium Præfectorum, sedulitatemque operarum; ut sinè his fere pro nihilo habuerit architecturam Dei, ac Templi formam è Cælo delapsam. *Rectè etiam tu* (subjicit Cassianus ad Castorem recentium Monachorum Patrem) *verum, ac rationabile Deo Templum, non lapidibus insensibilibus, sed Sanctorum virorum Congregatione; nec temporale, & corruptibile, sed æternum adificare disponens, vasa etiam pretiosissima Domini cupiens consecrare non multo auri metallo, argentive constata, sed animabus sanctis, quæ innocentia, justitia, castitatis integritate fulgentes Regem Christum in semetipsis circumferant commorantem, ege- num me omnique ex parte pauperrimum ad communionem tanti operis dignaris adsciscere.* Quantò equidem justius dicam **IGNATIO**, imò ipsi potiùs Christo, cujus præcipuè inventum Societas est: *tu me egenum, omnique ex parte pauperrimum ad communionem tanti operis dignaris adsciscere, non aliam sanè ob causam, nisi ut labori præsim, ejusque executioni sedulò, ac diligenter insistam?* Hujusce muneris in partem veniunt mecum Præsides Societatis omnes, quibus,

bus, tamquam Præfectis operum, execu-
 planè omnis innititur. Quare existim-
 dum mihi Deus unà cum munere volumi-
 Constitutionum impertit, hoc est, ipsi
 Societatis ideam, simul mihi, & omnibus
 aliis ejusdem Superioribus illud edicere
 quod Moyfi quondam, dum illi formam
 Tabernaculi dedit ad manum: *Inspice*
 Exod. 25. *fac secundum exemplar*; idem nobis im-
 40. git, ut numquam ab hoc Constitutionum
 modulo oculos, animùmque tollamus,
 eum exactè exprimamus in nobis ipsis,
 in aliis curæ nostræ concredit, ut non
 exigit Superiorum tanto operi Præfectorum.

*In candi-
 datis exa-
 minandis,
 & admit-
 tendis quæ
 cura adhi-
 benda.* Et ut ab ipsis incipiam hujus ædificatio-
 nis fundamentis, atque à primis in ea lapidibus
 ponendis; nihil illa proficerent prudenti-
 bus, nisi præcepta in Examine Generali à Superioribus
 Nostro Parente tradita de conditionibus
 eligendorum, qui ad Societatem adlegendi sunt
 si deinde qui vocationes consilio regunt, in
 examine discutiunt, qui judicio probant, qui
 ipsa negligenter: si duci quâcumque animi
 perturbatione se sinerent; sive illa sit in
 quibus inconsiderantia præpotteræ caritati
 est, quâ in cooptandis corpori membris
 rum magis, quàm illius utilitati servit
 neque pensi haberent commune bonum

quippe quod, cum res sit multò diviniore,
prima quoque est regula honestatis: sive sit
in quibusdam spes inanis, & fluxa facilè fu-
turum, ut Religio lilia educeret, & pro-
crearet ex luto, nullo habito ad Cælum re-
spectu, quod nihil aut stirpium generosa-
rum, aut animantium perfectorum gignit,
atque educat, nisi conveniens in materia
ipsa semen inveniat: sive sit in aliis im-
moderatae vis amicitiae, quae desiderio sanè in-
tempestivo perpetuandae cum aliquo con-
suetudinis, & convictus non omitteret onus
haud satis accommodatum amico in collum
inijcere, & sibi simul in oculos materiam as-
siduae verecundiae ob infortunium mali suc-
cessus, nec rarò periculum peioris absces-
sus: sive denique sit in nonnullis vanæ cu-
jusdam gloriolae surdus, ac propè insensi-
bilis sensus, eò quòd Societatem Sociis mul-
tis impleverint; cum minimè recogitent
non omne complementum, simul & nutri-
mentum esse corporibus, atque in multa
ciborum copia constitutioni valetudinis ad-
versantium, quos fortè praesumpseris, op-
timum illud accidere, ut eos nullo stoma-
chi turbamento quàm primùm ejicias. Du-
xit in *EXAMINE* *IGNATIUS* prima suae hu-
jus ideae lineamenta, ac fila direxit, nostri-
que hujus Templi exterius atrium aptè de-
scri-

scripsit : hoc est mensuram, modumque
stituit, quo sint examinandæ vocations
rum, qui se ad Societatem ab sæculo tra
ferunt. Inquiri jussit in animam, totumq;
minis habitum sedulitate tantâ, quantam
lege veteri adhibebant, cum victimas, q
Deo offerebantur in Templo, ab imis ung
bus ad sumum usque verticem explorat

Lib. de
Victimis.

Tantâ cautelâ utuntur in hoc negotio,
Philo, & qui offerunt victimas, & ipsi Sacer
ut probatissimi Sacerdotum, peritissimiq;
extremis pedibus exorsiper totum corpus
rant, nè celetur vel minima labecula. Qu
si Philonem interrogas, quonam in victimis
inspiciendis diligentia hæc tanta spectat
non propter victimas, ait, adhibetur hæc
ra, sed ut sine omni culpa sint, qui eas offerunt
Submonentur enim his symbolis nuncupant
vota, vel reddituri, ut nullum vitium, n
lúmque morbum offerant in anima, sed eam
tur omnino nitidam, & immaculatam in
spectu DEI producere, nè visam a ve
Una vel tenuis macula, nævulus dumtaxat
unus in ejus anima, qui Deo consecratus
abundè est, ut purissimum illum offerat
oculum, atque aliò indignabundum
tat. Quare qui victimas aut explorant
admittunt, quibus Altissimo in Societate
crificent, itâ se gerant necesse est, ut

meritò possit manus imponere, illudq; pulcherrimum denuntiare innocentiae testimonium, quod olim Sacerdos solitus est, ut Philo concludit: quòd manus imponantur *vitae*, evidens indicium est innocentiae, vitaeque sine culpa exactae. Postulat enim Deus à Sacrificante primum bonam mentem, sanctam, & exercitam in pietate: deinde vitam benefactis ornatam, ut, dum manus imponit, possit liberâ conscientia dicere: manus haec nec innocentem sanguine polluta sunt, nec injuriam intulerunt, nulli rei praeberunt ministerium, sed rebus honestis. Non equidem id requiro, ut in primo ipso ad Societatem aditu ab ingressuris absoluta quaedam perfectio exigatur. Neque enim spes est hoc tantum boni posse ex Adami limo obtineri, ex quo denique cogimur vasa fingere, quæ religio- sa inter septa splendeant in honorem. Quòd si verè contingeret; non esset sane religio perfectionis iter, ac schola, sed ipsa perfectio: cujusmodi Pontificalis est gradus. Hoc illud beneficii est, quod Religiosi Ordines conferunt in genus humanum, ut ex saeculi salo aquas planè salsas attollant, easque dulces efficiant, condiantque sensim in vires, qui mox eodem in mari pretiosas virtutum margaritas informant. Non ea igitur mens est, ut materia nobis in manus ab-

soluta proveniat, priusquam sua in eam
 cies inducatur, & forma; sed in hujus
 Et illud curæ sit non omnem materiam
 minis esse formæ capacem: necesse est,
 pomis, ita in hominibus defectus ætatis
 naturæ distinguere: quorum hæc firma
 stabilis; incerta illa, & mutabilis est.
 quis torvitate quâdam inflexibilis volun-
 tis, aut proprii opinionis vastâ judicii
 tantem se Moderatoribus difficilém;
 beret: si profunditate mentis obscurus
 sui ubique obtegens non introspicentem
 se, quibus oportet, facilè daret: si
 intemperantis ambitûs præcipuos honores
 appeteret, atque aliquem sibi prælatum
 gre patiens, prærogativam alienam,
 riam suam faceret: si cupiditatibus
 gentior necessarium impetu quodam
 nantis affectûs id duceret, quod verè
 vacaneum est conditione naturæ: hic
 non esset appositus lapis, qui nostro
 ædificio inseratur.

Licet verò ingenium, ac valetudo
 pura naturæ munera, non virtutes effe-
 ces meritorum, atque adeò ad absoluti-
 spiritûs aspirare sinè illis universè quis
 sit; sunt tamen necessaria instrumenta,
 que subsidia exercendorum operum,
 bus merita adnascuntur, comparandæ

cularis perfectionis ejus, quam propriè Societas proficitur. Idque præsertim habet valetudo, sine qua nec suscipi labores ingenii, nec vitæ communis incommoda tolerari possunt: quo fit, ut qui male viribus affectus est, in Religiosorum cœtu non aliter degat, atque in corpore os malè luxatum, aut sede suâ motum; quod nec operari ipsum rei cuiuspiam valet, & membris quoque reliquis turbamento est.

At ingenii excellentia non est usque admodò in omnibus requirenda, ut defectus ejus compensari cordis humilitate non possit: quæ nihil est aliud, quàm facilitas, atque alacritas quædam in imo semper hærendi, idque amore, & gratiâ illius Dei, qui dejectionem extremam ad supremam celsitudinem gradum fecit. Cum hac demissione animi quidam interdum admitti poterunt in numerum eorum, qui literis daturi sunt operam; licèt afferant mediocritatem ingenii, modò virtutum aliarum opportunitate non careant: nam, ut corporis alimentum non abire, vertique totum debet in cor, aut in oculos, sed eo cæteræ quoque corporis partes non ità præcipuè instaurandæ sunt, quarum absque ope cor ipsum, oculique munere suis fungi non possent, ità in Societatem non omnes idcirco recipiendi sunt,

ut Magistri, Scriptorésq; disciplinarum edant; sed aliqui etiam admiscendi in supplementum officiorum ejusmodi, quorum præsidio Magistri, Scriptorésque ipsi necessario studiis suis otio non fruerentur.

Sed quia plerumque successus spe, delectationisque nostris inferior est, ideo in capiendis ad Societatem candidatis, semper erunt oculi figendi altiùs. Nam expectamento docemur multos expectationi respondere minùs ad fidem: eà planè ratione, quã vicia, cùm esset in semine paucissima, in ipsa tamen messe, proportionè, plurima reperitur.

Novitiorum Institutio qualis.

Jam verò gradum ex atrio exteriori interius faciamus, & in prima Constitutionum parte ideam nostri Tyrocinii, immò etiam Tyronum inspiciamus. Non enim existimarem à me consilium Fundatoris supra verum extolli, si diceret ipsum in suis Constitutionibus voluisse Angelos, quot Filios instituere. Sanè adversus illos haud aliter, quàm S. Apollonius Joannes per literas egit cum septem Angelis Asiæ, quos commodùm Angelos nuncupavit. Verùm, cùm hi, quamvis quod inde consequitur, obnoxii defecerunt.

neque instar spirituum Angelorum in via semel coepta immutabiles sint; opus est & malo praeventibus, & idem procurantibus documentis, quae traduntur egregiis epistolis in Apocalypsi à Joanne descriptis, atque indè IGNATIO in suas Constitutiones propè transcriptis.

In prima igitur parte bonus Novitius informatur: cui Religionis ostium aperuit is, qui clavem extrinsecus gerit. *Angelo Phi-* Apoc. 3.
ladelphia scribe: hæc dicit qui habet clavem 7. & 8.
David, qui aperit, & nemo claudit, claudit,
& nemo aperit: ecce dedi coram te ostium a-

peritum. En prius Tyrocini, omniumque firmissimum fundamentum, ut fores Novitio recludantur, ac caelestibus vocationis divinae clavibus, non falsis atque fallacibus terrestrium rationum: cujusmodi sunt aut angustiae, molestiaeve domesticæ: aut humana quaedam cupiditas in literis excellendi. Similes hisce respectus esse quidem interdum occasiones possunt, numquam tamen causæ, & momenta vocationum. Et adulterinae quidem hæc claves, si quando vim habent aperiendi quibusdam ingressus; non habent tamen virtutem claudendi iisdem firmiter, & constanter egressus: fores enim adapertiles ita relinquunt, ut ad quemlibet levem impulsu pateant, & Novitius

foras erumpat. Nec verus Paterfamilias
 mûs illud ei denunciat : *quia ego dilexi*
& ego servabo te ab hora tentationis. Et
 posterior est conditio, quæ Tyronibus
 priore subnascitur : nimirum fiducia
 Deum, cujus potenti dexterâ futurum
 rent, ut ibi perpetuò contineantur, quo
 obsequium supernæ vocationis ejus,
 se contulêre. Hujus deinde fructus est
 streum, quod illis Joannes mirè commo-

Ibid. II.

dat, perseverantia inceptorum. *Ten*
babes, ut nemo accipiat coronam tuam
vicerit, faciam eum columnam in Templum
mei, & foras non egredietur amplius. Sed
 eo, quod cœptum aliquando non est,
 sti non potest : neque Deus opem terre
 let, ut facilè id peragatur, quod quis
 quam aggressus ejus causâ non est. Ig
 à prima conditione duæ reliquæ pend
 & huc illa sui stimulatix assidua spectat
 terrogatio, qua se Novitius in singula
 momenta laceffit ; *Ad quid venisti ?* Qu
 sanè dictum ipsa B. P. nostri verba in C
 stitutionibus egregiè, & ad sententiæ
 interpretantur : *ut liberius secum, &*

C. 4.

*Deo perpendat vocationem suam, ac prop
 tum divina ac summa Majestati in hac
 tate serviendi.*

Jam in conspectu est vera Novitii ne

species, & forma perfectior, sed opus est factu: totum in eo negotium, & difficultas vertitur, ut exprimatur exemplum, & in hujus ideæ similitudinem caro ipsa subigatur. Non est per se ipse Novitius nuper egressus è sæculo; & adhuc à sæculi flamma præferuidus, non est (inquam) suoapte ingenio capax doctrinæ, ac sapientiæ singularis, quam illi de suimet contemptu Chritus exponit: ut neque ortus recenter infans ad vitam, qui captus est hujus ætatis, durior rem deglutire panem haud potest. Matris officium est cibum ejusmodi frangere, ac tenerum mandendo facere, eique concoctum, inquit Augustinus, in lacte porrigere. *Quod manducat mater, hoc manducat infans: sed, quia minus idoneus est infans, qui pane vescatur; ipsum panem mater incarnat, & per humilitatem mammilla, & lactis succum, de ipso pane pascit infantem.* Superior, Magistërque Novitiorum est ipsorum Pater, Mater, & Nutrix: munus ejus est panem rumpere solidiorem, moleréque rursus dentibus, in lac deinde vertere, ac præbere Tyroni. Nec satis est Magistro vox, quâ Novitium instituat, doceatque: opus est illi manu, quâ, quod dicit, executeat. *Necesse est, inquit Sidonius Appollinaris, manum linguæ porrigat, ut possit pri-*

Magistri
Novitiorum
munus.

In Psalm.

33.

Ep. 1. lib.

6.

mum lingua pascere monitis animam frugitate jejunam, ac manu deinde de apotheca dilectionis sectanda nobis humilitatis proprie mensuram. Hoc si lacte Novitius alatur, ac ab suo Superiore liberalius saginetur, accipiet ex illo polliceri nobis virtutem, quod in Religiosis jam proVectis, ac perfectis exigitur. Nam, si S. Bernardus Auroram spem Solis, & florem spem fructus elegantissime nuncupavit; eadem ratione nos optimum perfectumque Novitium optimi absolutumque Professi appellare spem possumus. Verum, si Magister aliquis Novitiorum sive pertaxus officium Nutricis licet Filiorum CHRISTI, sive alius sacrorum studiorum, concionum, atque alienae provehendae salutis, spiritualibus illis quidem, sed munus suo minus conducentibus avocamentis abductus; sive quia non audet exigere pertaxationem ab aliis, quam minus ipse reperit ab se: hic (inquam) spiritus Magister, si Novitios non aleret diligenter, id est, si cibum illis in propriis venis non permutaret in lac; hi sane non possent CHRISTI pinguescere, atque ad vitam spiritus vegetari. Aut idem certe, si quodam immeritato studio teneretur cavendi ne quid in suis manibus Societati depereat, & ut quantum sibi concreditum, assignatumque No-

Dimittendi inidonei & noxii.

vitiorum est, tantumdem numerato sine ulla
cujusquam jactura restituat; necesse pro-
fecto hic haberet multa palpate, aut occu-
lere Novitii ulcera, quæ & illi privatim le-
thalia, & publico contagiosa demum eva-
derent. Ecquid sibi Societas ab hujusmo-
di Novitio polliceri posset in posterum, nisi
ut insanabile membrum seriùs ocyùs, ne vi-
rus in corpus inferpat, miserâ sectione scin-
datur: ac totus ei præteritæ vitæ cursus
præcipitem illum, infelicemque, ac miseris
& rubore plenissimum excedat in lapsum,
de excelsis in abyssum, de Cælo in cœnum, de Bernard.
claustris in saculum, de Paradiso in infernum? ferm. 63.
Meminerit Magister viventem hanc Socie- in Cant.
tatis frugem dici oportere uberem non co-
piæ ratione, sed pretii. Gravissima sunt ad
hanc ipsam rem Sancti Patris verba: *Multi-* Con.P. 8.
tudo magna eorum, qui vitia sua non bene do- c. 1. §. 2.
muerunt, ut ordinem non fert, ita nec unio-
nem. Colonus ille, qui lolium excrevit à
tritico, plus Domino reddit, dum reddere
videtur minus. Et hujusmodi selectionem
tritici ab lolio Sanctus Pater in secunda Con-
stitutionum parte commendat: quo loco
prudentissimâ caritate præscribitur ratio di-
mittendi eos, qui cæteris adjuncti non ef-
sent emolumento majori, quàm sint humo-
res in corpore abundantes, & in excremen-

ta digerendi ; qui & valetudinem onerant,
& materiam morbis appositam, facilèq;
suppeditant. Qui vanâ verecundiâ labo-
raret videndi suâmet disciplinâ decrese-
tem numerum alumnorum, is attollat o-
culos ad magnum Religionis supremæ Mag-
strum, ac Deum, qui Novitios principio
delegit indolis optimæ, & vocationis ex-
celsæ : cùmque eos in ipsâ sanctitatis con-
tinuisset officina, & intrâ Cæli claustrum
illis haud multò ante, huic Magisterio la-
brefactum ; non veritus est, neque habitum
pro sui defectûs argumento, quòd tertium
eorum partem cælestis vitæ habitu spo-
verit. Quid, quòd ejus æterna, carnis-
que induta Sapiencia, cùm ex genere hu-
mano universo duodecim sibi Novitios se-
legisset, eosque assiduè stillato divinitus
verbi, atque exempli rore pavisset ; non ta-
men erubuit cognitum posteritati facere
pluribus eorum se foedè detertum, à cæle-
stium Principè se negatum ; ab uno, qui
tum volente, nec facti umquam poenitentem
se proditum.

Hæc inter nos dimittendi facultas cul-
bet, præterquam Professorum gradui, com-
munis illa quidem est : exercenda tamen fa-
cilitate non pari, sed attemperatâ vinculo
quo aut arctiore, aut laxiore unusquisque
gra

graduum Societati connectitur. Neque vero ipsis cum Tyronibus usurpari eam caritas, æquitasve sinè cura, & circumspeditione permittit. Hic tamen contrarii se scopuli duo periculosè nobis objiciunt: prior est supervacanea commiseratio, aut certè infirmitas animi, quâ quis retardatus, ac diu deliberabundus serò statuit, & numquam aggreditur partem abscindere, quæ cæteras inficit: posterior verò est impatientia curandi, & præproperea festinatio, quâ quis incitatus moras præcipitat morbo opportunas, & sectionem intempestivè prævertit. Quilibet medicus etiam inexpertus scientiam habet præcipiendi, ut pars putrida corporis recidatur: quicumque vel imperitus agricola potest tutò præscribere, ut arbor intæcunda ficulnea extirpetur. Excellentia tamen est artis, ut internoscat in singulis, quænam sit spes aut salutis, aut fructus: & accommodata remedia constanti animo malis creaturarum ferentibus patienter adhibeat. Tu quidem aquilino Joannis oculo pervides Angelum Laodiceæ ab primo suo fervore tepescere: cur verò non illum admones, non inflammas, & cum eodem Joanne non terres? *Scio opera tua, quia neque frigidus es, neque calidus. Utinam frigidus esses, aut calidus: sed quia tepidus es, incipi-*

Ratio dimittendi Novitios.

Remedia prius adhibenda.

Apoc. 3. 15. & 16.

cipiam te evomere ex ore meo. Cur ante oculos illi non statuis statum, aut casum verius animæ suæ miserabilem, &, quod longè miserabilis est, ipsi eidem ignotum.

Ibid. 17. *Dicis, quod dives sum, & locupletatus: & nescis, quia tu es miser, & miserabilis, & pauper, & cæcus, & nudus.* Cur non illi thesauros ostentas, atque aperis divinæ benevolentiae, ac caritatis, quibus abunde ditescas, suisque tandem è sordibus totus emergas?

Ibid. 18. *Suadeo tibi emere à me aurum ignitum, probatum; ut locuples fias, & non appareat confusio nuditatis tuæ.* Cur, si satis hæc visitata non est, non illi recludis, atque in conspectu ponis longè diversos alios iræ divinæ

Ibid. 18. & 19. *thesauros? Collyrio inunge oculos tuos, ut videas: ego quos amo, arguo, & castigo.* Denique, si non sufficit operi magisterium linguæ, manum adhibeat chirurgia: abline jam mollibus lenimentis, utere mordacibus asperisque remediis, igne, ferro. Jacturam temporis nè facito, ad executionem ipsam aggredere: & siquidem vides non carnem modò miseri illius ægri, sed animam quoque infelici suppuratione corrumpi; appone medicamenta, inquit Clemens Romanus, quibus curantur abscessus. Incipit paulatim Religiosi cujuscumque caro simul, & anima verminare? tu primùm cultello putredinem

nem illam abradito : *si sordes collegerit, no-* Const. A.
vaculâ perpurgato. Fœda non multò post post. l. 2.
 animalcula repullulascunt, nidos instruunt, c. 45.
 ac tumorem attollunt ? tu contrâ unguen-
 tum admove, quod corrodendi vim habeat :
si intumuerit, acri collyrio complanato. Rur-
 sus crescit inflatio, & sanie abscedente mar-
 cescit ? candente tu ferro quod est turgi-
 dum, & purulentum inurito : *cauterio cobi-*
beto. Progreditur lues, & gangrænam mi-
 natur ? tu verò *tabem exscindito,* & ut totum
 corpus præstes incolume, partem malè in-
 fectam amittito. Sed simul in memoriam
 revocato, quàm insolabiliter illacrymatus
 olim sit S. Bernardus egressui, & jacturæ re-
 ligiosi illius fratris, filiique Roberti : quam-
 vis ejusmodi fugæ conscius ipse non esset ;
 de qua innocentiae idem suæ Deum testem
 appellat. *Tu nosti, quibus ei visceribus in cun-* Epist. 1.
ctis tentationibus suis semper adsuerim, quan-
tis pro eo gemitibus aures pietatis tue pulsave-
rim, qualiter ad illi, scandala, perturbationes,
molestias ego urebar, torquebar, affligebar : &
 tamen hunc sua reum caritas faciebat, quem
 veritas absolvebat. *Fuerit mea culpa quòd*
discessisti : delicatulo quippe adolescentulo au-
sferus extiterim, & tenerum durus nimis in-
humanè tractavi. *Fuerit, ut dixi, mea cul-*
pa quòd discessisti : mutatus mutatum inve-
 nies ;

nies; & quem antè metuebas magistrum, & comitem amplectère securus.

Fervor
Novitiorum
fo-
vendus &
promovē-
dus.

Dimissis domo privignis, ac filiis in earum
licitis: pulso Ismaële, atque Isaaco hanc
instituto; totus in eo est S. Pater, terra
Constitutionum parte, ut veram hanc, ger-
manamque prolem conservet, ac provehat.
Non enim rectè inceptisse sat est; nisi se quis
in recto semel incepto stabiliat, atque con-
firmet: ut neque sat est novellam stirpem
vitèmq; florescere; nisi flos ipse solidetur
& teneat: & in tenacitate, aut dissolutione
floris sita spes est, aut periculum fructus.
Flores sunt recta illa proposita mente con-
cepta in Tyrociniis, inquit Bernardus,

Serm. 63. *botrus boni operis? Flos novella conversus*
in Cant. *est, flos formula recens vita emendationis*
placent, fateor, qua in facie sunt, negligentia
corporum cultus & vestium, sermo rarior, vultus
hilarior, aspectus verecundior, ingenium
maturior. Sunt, inquam, hi novelli flores

& præcoces, qui suavissimum odorem emi-
halant, specièmq; pulcherrimam præbent
in hortis Novitiatuum reductis, & claudis-
Ibidem. *Verùm, quia hæc noviter capere; ipsa sui*
vitæ flores censendi sunt, spes fructuum ma-
gis, quàm fructus: ustionem timeo floribus
aquilo mihi suspectus est, & frigora matutina
hoc frigus si semel animam spiritu dormit

te pervaserit, subit quidam animi rigor, & vigor lentescit, languor fingitur virium, defervescit novitius fervor, ingravescit i. por. Idcirco S. Pater, tertiâ Constitutionum parte, rationem & instrumenta præscribit, quibus conservari, augerique possit in Collegiis, ac Domibus primitivus ille Novitiorum fervor, ut sic proficiant in via Dei, spiritu, & P. 3. c. 1. virtutibus, quemadmodum is primo capite §. 1. loquitur. Nec sanè abs re. Quamvis enim in hoc Religionis quasi Cælo Religiosi omnes Angeli sint; exceptis iis, qui sese ipsi præcipitant de medio lapidum ignitorum; tamen Ezech. 28. 16. etiam Angeli nondum in Dei gratia confirmati mutationibus sunt obnoxii, & ruinæ. Corrigendi errantes. Angelus erat magnus ille Ephesi Episcopus Timotheus; peculiari tamen epistolâ ab Joanne imminuti tantisper ejus, quo primum incaluerat, fervoris arguitur. Quamobrem instituit eum Joannes, ac variis incitamentis ad recuperandum fervorem pristinum reprehendit. Primum enim proponit illi ob oculos divinæ celsitudinem vocationis, quæ scilicet eum quasi gemmam in annulo Christi, & veluti stellam ejusdem in dextera collocavit. Hac dicit, qui tenet septem stellas Apoc. c. 2. in dextera sua. Deinde memoriam illi renovat antiqui fervoris, operumque tum bonorum, quæ cum laude patravit, tum verò

malorum, quæ Christi causâ sustinuit. *Si*

Ibid. 3. *stinuisti propter nomen meum, & non defecisti.* Denique periculi metum inculcat,

Ibid. 5. fortè à primo fervore defecerit. *Move*
candelabram tuum de loco suo. Hoc exem

Quomo-
do?

P. 3. cap. I.

N.

plo S. Pater tres itidem nobis in coarguen-
dis errantibus gradus insinuat: *Primò in car-*
itate, & dulcedine, qui peccant, sunt admo-
nendi: Secundo in caritate quidem, sed co-
men modo, ut eis rubor injiciatur: Tertio
mori ea, quæ timorem incutiant, adjiciantur.

Hanc harmoniam ex mistura suavis asper-

que concentûs docuit Bernardus Ignatius
Ep. 4. ad dulcissimis illis verbis: *O bona mater car-*

Fulcon.

tas, quæ sive foveat infirmos, sive exer-
proveclos, sive arguat inquietos, sicut sicut

diligit universos! cum te arguit, mitis est
cum blanditur, simplex est: piè solet ser-

sinè dolo mulcere, patienter novit irasci, bene-
liter indignari. Suavius medicamentum

haustu facilius est, & amabiliorem agro-
dicum facit. Omnia tamen medicamenta

quæ malis naturâ inevitabilibus medica-
tur, suavia sunt, & jucunda. Hujus generis

ris censentur cibus, potûsque, & somnia
qui naturalibus hominum morbis medica-

nam faciunt. Sed, quia pleræque agros
tionum ex intemperantia nostra proveni-
unt; & qui semel in morbum incidit, si

dicamenta jucundè illi saperent, ab eo iterum non caveret; propterea adversum hujusmodi mala molestos amarosque succos natura providit. Et hujus notæ medicamentis opus habent ægrotationes recidivæ: quæ semel admonitionibus *in caritate*, & *dulcedine* castigatæ regerminant: & amarities hujusce remedii ipse est pudor, ruborque qui eâ molestiâ, quam inferunt, voluptatem nequiter ex prævaricatione captam abunde compensant. Sunt tamen nonnulli, qui, ut oblectatione præsentis, quam habet intemperantia, perfruantur, malunt se ipsi subicere futuro labori ex medicina. Quorum temeritati frænum injicit natura timorem mortis, insanabiliûmque morborum. Haud absimili metu jubet S. Pater efficacitatem, ac vim addi medicamento, quo mala nostrorum recidiva curantur, quibus secundi generis leniora remedia non suffecere.

Verùm extrema hæc duo Superior in arguendis suis omnium diligentissimè caveat: alterum, nè præ se debilitatem animi ac peccatoris ferat; quæ illi conjicienti oculos in singulares naturæ dotes, quibus prævaricator aliquis fortè præpolleat, vel in beneficia caducarum rerum, quæ in Societatem ex ipso proveniant, omnem planè vim, vi-

In reprehendendo duo extrema cavenda.

Q9

go=

gorémq; adimat ad experienda fortiora
 filia, cūm hæc divinæ gloriæ causa rep
 sceret. Tunc enim Superioris admon
 idem efficerent, quod canis cujuspiam lat
 tus, qui eodem tempore, quo se morsur
 minatur, os edentulum ostentaret: alteru
 nè speciem præbeat animi aut desperant
 subdito mutationem in melius, aut min
 proclivis ad indulgendum, si se ille corre
 rit. Tunc enim velut à carnifice vuln
 reprehensionis excipitur, non tanquam
 chirurgo, qui non excruciat ægrotantem
 cujus salutem in perditis habeat. Man
 nisse oportet Deum non commiseratione
 lūm erga peccantes, sed etiam publico
 manæ consuetudinis bono providisse ne
 mortalium, dum inter homines vivit,
 cujuscumque gravitatem delicti venia de
 speranda sit. Idcirco Apostolus, cūm
 phesios ad caritatem, tolerantiam, mut
 ūmque inter se vinculum hortaretur, mut
 tentissimo illo utebatur illicio; *in una spe*
cationis vestra; addebátque, nonnulli
 Ethnicorum *desperantes* sese ipsos in bu
 thrum malorum omnium coniecisse. ditrat

*Ardor in
 virtute e-
 tiam in
 studiis fo-
 vendus.*

Verum, ut ex ordine Scholasticorum
 omnia violandæ disciplinæ semina ut illi
 medio enecentur, illud est. optimi, quæ
 S. Pater in quarta Constitutionum *patet se*
 con

De utilitate, & necessitate Executionis. 611

commendat : nimirum, ut ardor in studio
litterarum à Superioribus foveatur, tam-
quam expulsor otii, silentii custos, cupidi-
tatum, nimixque licentiæ domitor. Præ-
terquam quòd hæc eadem ratio efficacissi-
ma est, qua Socii ad ministeria Societatis
idonei aptique reddantur, &, quod indè
consequens est, ad eandem amandam ob-
servandamque proniùs allectentur : cùm u-
nusquisque libentiùs vitam in eo hominum
conventu traducat, in quo fieri se haud dif-
ficulter posse membrum utile, atque oppor-
tunum intelligit : vicissim verò nullus æquo
animo in ea regione versetur, & degat ubi
moneta, quâ ipse caret, in pretio sit. Sed
quod hoc ipsum spectat, contingere facili
negotio potest, ut executio Superiorum à
recto tam per defectum, quàm per exces-
sum aberret. Et illi quidem omnino defi-
cerent, si satis ab Scholasticis factum arbi-
trarentur, cùm hi necessaria quæ sunt ad
muneris sui functionem utcumque confici-
unt; neque eos ad operis excellentiam in-
citarent, sive quia eorum operam ad aliena
distraherent, quorum est fructus præsen-
tior, spectatque ad tempus administratio-
nis suæ : obliti S. Patrem id Scholasticis no-
tis inculcare, ut sibi persuadeant, nihil gra-
vius se Deo facturos in Collegiis, quàm si cum S.

P. 4. c. 6.

S. 2.

ea intentione, de qua dictum est, studiis se-
 ligenter impendant: illudque subjungere
 omnia hujusce unius curæ avocamenta,
 am pia, submoveant: sive quod vereant
 nè sciendi præstantia humilitati repugnet
 cujus causæ respectu, si vera esset, debet
 quidquid est ubique pretiosum excludi
 ve forsitan quia hujus ipsi eminentiæ
 munes defectu vel temporis, vel genitricis
 alterius cujuscumque rei cæcâ quadam
 mi proclivitate ducantur, ut eam quæ
 aspernentur in cæteris. Qui sanè, si
 quam alius, maximè detrimens est
 ror: nam qui literis præstant, ii detrimunt
 sunt, quorum opera præbere possit
 siæ magnum in magnis rebus obsequium
 quale per Dei misericordiam à multis
 cietate collatum exploratò didicimus. Per
 terea excellentes qui sunt, iidem mediocri
 um copiam alunt: & verò doctrinæ, ut
 manarum omnium rerum, inclinationes
 rent, nisi Divina identidem providentia
 ros eximie literaturæ destinaret, qui
 ingenio restaurarent.

Peccari quoque hac in re postet à
 rioribus excessu ultra jus, & æquum:
 mediocres suorum labores fortè despiciunt
 (neque cum animo ipsi suo reputarent)
 diis quasque in omni rerum genere

ditiones esse, quæ Mundum conservant; & quamlibet scientiæ mediocritatem cum virtute, & recta voluntate conjunctam multo perquam utiliter posse, magnoque cum emolumento moliri) aut si in præclaris ingeniis errata quælibet dissimulatione transmittent. Quid enim aliud hoc esset, quàm hominem peracuto ancipitique gladio valenter armatum iracundiæ, ac furori suo permittere? Ad hunc locum ipsa Sancti Patris verba pensentur in proœmio quartæ partis. *Postquam in iis, qui admissi sunt ad probationem, jactum esse videbitur abnegationis propria, & profectus in virtutibus necessariis conveniens fundamentum, de literarum adificio, & modo eis utendi agendum erit, quo juvare possint ad magis cognoscendum, magisque serviendum Deo.* Jam verò quemadmodum sine fundamento parietes non alium usum habent, nisi ut opprimant, aut oneri sint; ita ædificium literarum sine fundamento virtutis, ejus præsertim, quæ more prorsus ac ingenio fundamenti ad ima sedit; hæc est humilitas. Sanè laus hæc ingeniis omnibus æquè necessaria est: & mediocribus quidem, ut libenti animo tolerant mediocritatem suam; eminentioribus verò, nè sua illis eminentia fiat ad præcipitium gradus. Si gemma sapientia est; commissura ejus hu-

Virtus in magnis ingeniis curanda.

Potissimum humilitas.

militas sit oportet : sine qua plane distinetur
 atque exemplis pretiosus quisq; lapis am-
 titur. Testes appello Angelos (quibus
 quidem in perpetua ad illos comparatione
 versamur) qui in magno illo caeli nauis
 gio, cum hujus gemmae jacturam principis
 fecissent, mox ipsi se penitus in profundum
 malorum miserabili casu merferunt. Quomodo

Ezech. 28
 12. & 13. do cecidisti Lucifer ? *tu signaculum firmamentum
 diris, plenus sapientia, & perfectus decor
 deliciis Paradisi DEI fuisti.* Quid respicitur

Ibid. 17. si datum accipite : *Perdidisti sapientiam
 am in decore tuo :* hoc est, ut interpretatur
 apte Bernardus, amittendo prius humilitatem,
 vanamque de tua sapientia superbum

Serm. 74.
 in Cant. praesumendo. *Perdidit eam cum fecit suam
 sic enim habere, perdere est.* Nolo decorum
 qui tollat mihi sapientiam. Quin & illud

Ezech.
 28. 16. servate, primum Angelum, qui lapsus
 Caelo est, vulgo Luciferum nuncupatum
 eundem sapius ab Ezechiele Cherubim
 appellari. *Perdidi te, o Cherub, de monte
 lapidum ignitorum.* Itane vero, Cherubim

Ibid. 13. non ille Seraphim, isque ex principe ca-
 rorum Choro, imo forsan ipse princeps
 omnium Seraphim fuit, cunctis unus virtu-
 bus Angelorum, qui per novem digessit
 ordines, coronatus ? *Omnis lapis pretiosus
 perimentum tuum, sardius, topazium, &*

De utilitate, & necessitate Executionis. 618

spis, chrysolithus, & onyx, & berillus, sapphi-
rus, & carbunculus, & smaragdus: quæ com-
modum gemmæ sunt, virtutesque novem
ipforum Angelorum, ex quibus Lucifero
diadema compactum est. Cur igitur inter
cadendum è cœlo Cherubim nominatur?
Quia ruinæ occasionem non præbuit cari-
tas Seraphinis propria: sed Cherubinorum
peculiaris sapientia. Atque hæc ipsa forsitan
est causa, cur in censu gemmarum, quæ co-
ronam Luciferi ornaverunt, postremo loco
non carbunculus, caritatis symbolum, ad-
dictaque Seraphinis gemma, sed smaragdus
sapientiæ nota, & Cherubinorum propria
collocetur.

Scholasticorum diligentiam illud valde *Scholasti-*
provocabit, ut Superiores ex una parte li-*corum di-*
terariis exercitationibus alacritate, & vo-*ligentia*
luntate magnâ semper intersint: nam si for-*excitanda.*
tè illis paucarum horarum labor, qui audi-
endo infumitur, inutilis videretur & perdi-
tus, multò perditioem subditus operam su-
am duceret, quâ se ad functiones illas cum
laude obeundas per menses atque annos in-
strueret: ex altera verò parte, ut promptos
ipsi se præbeant, facilésque ad eos, qui stu-
dia negligunt, ab studiis amovendos: illud
que secum animo reputent hac in re abuti
commiseratione, nihil esse aliud, quàm ale-
re,

re, & fovere defidiam, annuósque Do-
rum proventus, contra quam decreta
Fundatores, absumere.

*Erga fun-
datores
gratitudo.*

Sed, quoniam hoc loco Fundatorum
cidit mentio; temperare mihi non pot-
est quin tantò efficacius, quantò brevius in-
carem adversum illos, ac cæteros bene-
nobis meritos eam referendæ gratiæ val-
tatem, & curam, quam tanto cum pot-
re Beatus nobis Pater injungit. Pater
equidem me, fateor, vehementer, si
non nemo Superiorum plaris faceret, ob-
rétque vel unicum ex uno aliquo sperant
beneficium, quam ex aliis multa suscipi-
Illud tamen omnibus in memoriam re-
co, in reddenda grati animi vice, ad verum
unicè bonum, non ad præpotteram bene-
merentis voluntatem habendum esse re-
ctum: quare futurum potiùs ingratum
periores, qui beneficia compeniaturos
aliquo nostrum collata licentiam illi præ-
mitteret statui dissentaneam: eo plane
do, quo medicus meritò dicendus esset
gratus, qui, ad referendam copiosi stipen-
gratiam, ægroto nocitura concederet.

*Magistri
quales es-
se debe-
ant.*

Quia verò in Collegiis Scholastici non
munus quoque Præceptoris exercent
mam ipsam inspiciamus, quâ Sanctus
Architectus columnas tanti momenti

scribit. Poscit ipse Magistros ejusmodi, ex quibus Discipuli *cum literis etiam mores dignos hauriant.* *Ædificatio, ac species nostræ illius molis plurimum pendet ab executione hujusce partis, ut plane ad præscriptum ipsi modum exigatur.* Civitates, quæ Societatem sibi postulant, atque Collegia sumptibus sanè non modicis erigunt, eo id consilio præcipuè faciunt, ut publicas totidem pueritiæ nutrices mercede conducant, quæ disciplinis ingenia, moribus animos moderentur, & lactent. Ex recta tenebræ hujus ætatis educatione tota pœne Reipublicæ constat utilitas. Opinio, quam tot annorum assiduâ consuetudine de nobis hæc imbibit, ea demum est, quæ radices altius figit in animis, & latè per totum Christianum orbem tamâ, & existimatione diffunditur.

P. 4. c. 7.
S. 1.

Quoniam verò de Scholis agimus, visum est opportunum, uno semel loco depromere quidquid in mentem venit, quod eas universè complectitur: quamquam superiores disciplinæ non ab ordine Scholasticorum, sed ab gradu Professorum tradi plerumque solent. In Grammatices ergò gymnasiis procurandis, exquisitissimus Magistrorum delectus, quod quidem scientiam spectat, neque est admodum necessarius, neque habendus.

Magistrorum delectus habendus.

*Præcipue
Professo-
rum pro
Altiori-
bus studi-
is.*

beri utique potest : cum illa majorem ho-
rum copiam, quam dotem exquirant. Sed
altiorum disciplinarum Professoribus pro-
videndis, ingenti Superiorum culpâ fieri
nisi eminentissimi qui sunt, illos cæteris pro-
haberent : sed aut tædio, fugâque molestia
inquisitionis, aut metu inertium querela-
rum receptum in primis facerent, atque
fugerent ad discrimen, & prærogativa
ætatis : quæ, sicut in omnibus planè mu-
steriis, ita in iis, quæ tractantur ingenio
indignior est, cujus præcipua ratio habet-
tur, nisi in ipsa æqualitate laudum, quæ
gigis propriè requiruntur. Porro in his
ligendis plurimum expedit in id curam
tendere, quod est apprime præcipuum
nempe hujusmodi literaria munera neque
mine remunerationis ob merita, neque
spectu ad privata cujusquam solatia impo-
turi; sed talenti, quo quisque prævaleat,
sumendi, communisque procurandi bene-
cii causâ semper imponi. Id enim grati
animi à nobis requirit, ac debita Reipub-
licæ fides ob fiduciam, quâ Societati dele-
gatus hujusce arbitrium, ordinemque illa per-
mittit. Quare non qui diutiùs docuit, sed
qui magis ad docendum idoneus, præferen-
dus est. Verùm tamen, cum nostra hæc
studia in Dei gloriam, atque Ecclesiæ inten-

dantur obsequium ; ii, qui conantur vera docendo tradere, præoptandi sunt iis, qui nova procidunt : quæ, dum veteribus adversantur, omnino sunt à nobis, tanquam turbulenti quidpiam, evitanda. In quo id præcipuè cum Sancto nostro Parente commendatum omnibus velim, ut diligenti affectoque animo studere conentur geminis terrarum Magistris, Aristoteli in Philosophicis, ac Sancto Thomæ Aquinati in Theologicis disciplinis. Quippe, quòd nostrum aliquis ab præcipuis horum fundamentis opinando discedat, indicium sanè præbet aut incapacis, aut certè contumacis ingenii. Neque minor Rhetorices, Humanarumque literarum habenda ratio est, ut Sancti Patris, Majorumque nostrorum scita, & instituta serventur : has enim merces omnium potissimas à nobis Civitates exquirunt : suntque idoneum instrumentum ad hæreticorum stylum artificiose pugnacem, ac verè ancipitem retundendum. Quare Superiores egregia, atque apta majoribus quoque disciplinis ingenia perdi, ac pestum a sedari non putent, siquidem ea literis hisce humanioribus perdocendis addicant.

Pergit S. Pater in quinta Constitutionum parte, ac deinde sequentibus digerere in ordines, officia, gradus, ac ministeria prorsus

An-

*In voto-
rum ob-
servatio-
ne Angeli
imitandi.*

P. 6. c. 1.
§. 1.

Angelica suam hanc habilem, cælestemque militiam: imò delineare in hoc Templo divinæ gloriæ, quatuor veluti partes magnæ Crucis, hoc est quatuor vota solemnia, quæ Professi nostri concipiunt, eorúmque seculam accuratamque custodiam, quorum unumquodque vel omnino, vel ex parte alteri quoque commune gradui. Et in Angelis quidem quatuor exigit propriam Angelis similes. Nam Puritatem requiritur *enitendo Angelicam imitari & mentis, & corporis nostri munditiâ*: Paupertatem, que tiam in commune procul à se jus omne, et que dominium terrestrium rerum excutit, purósque nos Angelorum instar, nudosque constituat: quin & more Angelorum, cum se totam commodis hominum indefinenter impenderit, nullam prorsus humanam mercedem accipiat: Obedientiam intellectus, operis, voluntatis; qualem Angeli adversus divinum Præsidentem suum exerceant: alas, alacritatem, studium Angelorum in Missionibus solo animarum beneficio obeundis. O formam egregiam, cum ad perfectionem humana umquam pietas nulla pervasit! Imò hæc Angelos ipsosque glorie hominum exprimit, at nostra vicissim homines fingit imagine Angelorum. qui fabricum Præfectus idoneus erit ad præ-

parandam operi materiam, quod oporteret
expers esse materiæ? Universè magno id
erit emolumento, ut qui Dei vices gerit ad
Angelos suos stimulandos, atque animandos
utatur his formulis, quas Joannes Apосто-
lus in idem officiū adhibebat ad suos. Quod
Puritatem spectat; exponat iis illa duo Chri-
sti mandata quondam Angelo denuntiata
Sardensi: alterum timoris: *Veniam ad te* Apoc. 3.3.
tanquam fur, & nescies quâ horâ veniam ad
te: alterum spei: Qui vicerit, sic vestietur ve- 5.
stimentis albis, & non delebo nomen ejus de
libro vitæ, & confitebor nomen ejus coram Pa-
tre meo, & coram Angelis ejus. Cultoribus
Paupertatis, ac propriæ abnegationis illud
referat, quod dictum est Angelo Smyrnæ:
Scio tribulationem tuam, & paupertatem tu- Apoc. 2.
am, sed dives es. Promptis ad Obedienti- 9.
am inculcet quod Beato Carpo, Angelo &
Episcopo Thyatiræ Joannes; *Hæc dicit Fi-* Ibid. 18.
lius Dei, qui habet oculos tanquam flammam & 19.
ignis, & pedes ejus similes aurichalco: Novi
opera tua, & fidem, & caritatem tuam, &
ministerium, & patientiam tuam, & opera
tua novissima, plura prioribus. Ad eos, qui
vitam intrâ assidua rerum incommoda, at-
que discrimina transigunt in Missionibus ad
Infideles, ut eos CHRISTO lucrentur;
scribat quæ CHRISTI nomine significavit
Jo-

Apoc. 2. Joannes Angelo Pergami: Scio ubi habitas
13. ubi sedes est Satanae, & tenes nomen meum,
non negasti fidem meam.

Verum, præter universale hoc incrementum, atque solatium, quod in eo firmum est, ut Superior præ se cognitionem mentium ferat, eorumque remunerationem tanquam divinæ rei procurator promittenda mandanda insuper erunt executioni peculiaris quædam instrumenta, quæ Sanctus noster Fundator in absolutissima Constitutionum idea non omisit. Et quidem, ad Puritatem quod attinet, videretur id in Societate usurpandum, quod quidam olim legislator de Parricidio decrevit: cui nullam poenam imponendam putavit, nè patrari posse declararet. Tamen, cum palam sciat Deus ejusmodi virtutem naturæ virtutem superiorem esse: cumque alia ex parte nobis exploratum sit, quancumque vel tentem in hoc lucidissimo Societatis adamante labeculam supra omnem modum suo illi pretio fraudaturam; duo præcipue commendata faciam, quæ fidei nostræ S. Patris ad ejus conservationem opportuna commisit.

Duo præ-
fida ca-
sitatis:
Primum,

Primum est, ut suaviter alatur in sub-
tis humilis quidam ejus amittendæ metu
quod solet haberi certissimum preciosum

mercium tutamentum. Neque verò est, cur ^{timor la-} timoris hujusce nos pudeat; imò potiùs eo ^{bendi.} gloriamur nobis imitantibus hoc uno sanctissimos in Ecclesia viros, nec ignorantibus fortissimos Ethnicorum heroes à profanis scriptoribus hoc nomine celebratos, quòd hujus jacturæ metum ostentârint, cæteroqui perturbationem ipsorum animis prorsus ignotam. Hic unus efficit ut labendi occasiones diligentissimè caveantur, utque leges Modestiae, velut fida custodia, attinentur: néve offensionis atque injuriæ, sed defensionis potiùs atque honori tribuatur, quòd Societas in quemlibet suorum, quantumvis eximium, curam intendat; eumque semper in oculis habeat veluti in Theatro conspicuum, atque ideo circumspectum. Quòd si quis idcirco secum iniquiùs agi putaret; idem planè faceret atque febricitans, qui Medico tanquam injurioso indignaretur, quòd sibi ad manum calicem potionis noxiæ non permetteret.

Posterior modus est, ut animus addatur ^{Secundâ,} subditis, atque fiducia ad reddendam ^{Redditio} sin- ^{rationis} cerè conscientiae rationem. Qui modus ^{conscien-} adeò peculiaris, ac proprius nobis est; ut ^{tiae.} quinta Congregatio Generalis ipsum inter ^{Decr. 58.} ea posuerit, in quibus Instituti nostri summa, ac natura consistit. Verùm, ut hæc
sui

Ad eam
obtinendam
4. Sunt
dotes in
Superiore
necessariae.

sui revelandi fiducia obtineatur in subditis
neceſſe eſt, quatuor in Superiore dotes em-
neant: amor, qui ſuaviter ad communica-
da arcana cum alio impellit, quippe ad com-
municandum cum amico quidpiam tantum
eſt unusquiſque proclivior, quanto melior
ſior ad fidendum, credendumque ſe ju-
ci: patientia audiendi; nam qui loquens
cupiditatem praefert finiendi ſermonis
etiam ſi dicere jubeat, ad tacendum invitandum
auxilium; cum in propriis imperfectionibus
declarandis tanta ſit amarities medicina
ut non hauriatur, niſi certo praefumpto
nimento per ſpem recuperandae ſalutis
creti fides, quod ſuapte naturam uſque ad
neceſſarium eſt, & cum ipſa ſuimet ſp-
endi obligatione conjunctum, ut praecipuum
de ſigillo confeſſionis haud pure poſitivum
eſſe, ſed etiam naturale Theologorum
pauci pronuntiant. Haud ignotum eſt quod
C. 26. Collatione ſecundam apud Caſſianum
tur; difficultatem omnem communica-
ſui, quam boni illi Monachi experiebantur
ortum duxiſſe ex imprudentia cujſdam
terioris, qui culpam ſibi ab ipſomet
cante detectam eidem turpiter expoſu-
vit. Equidem hac ſuper re ſemel edico-
mentem diſertem meam aperio: ſi forte
ſciverim violatam ab Superiorum aliquo

D
der
aliu
rev
uter
Me
tra
mei
fi
mod
gis
ſupp
rean
teria
ſcrip
Nec
tam
ſe m
rei le
tion
texar
prop
ceſſar
cond
ſicile
tem i
proba
ardu
mole
Sed u

dem vel aperiendo secretum, vel in aliquem
alium usum, præterquam privatum subditi
revelantis bonum, cognitione ejusmodi ab-
utendo, diversâ planè ratione, quàm quâ
Medicus plagam sibi nudatam ab ægroto
tractaret; semel (inquam) edico muneris
mei præcipuas ducturum me partes, ut in-
flictâ memorabili pœnâ documentum ejus-
modi palàm statuerem, ex quo subditi ma-
gis alliciantur ad confidentiam exemplo
supplicii, quàm violati secreti memoriâ ter-
reantur. Idem planè dictum volo de ma-
teria literarum, quæ ex Regularum præ-
scripto à Superioribus inspiciendæ sunt.
Nec super hujusmodi prævaricationibus,
tamquam fidei publicæ perniciosis, quisquâ
se mihi quocumque vel imprudentiæ, vel
rei levioris nomine ita probabit, ut excusa-
tionem admittam. Puritati Paupertatem at-
texam: quæ in eo posita est, ut privatim ac
propriè habeamus nihil, utque in ipso con-
cessarum rerum usu contenti simus, ac læti
conditione pauperibus consuetâ. Prius dif-
ficile minùs est; quippe quod magnam par-
tem in præcisione quadam intellectûs, &
probabili interpretatione consistit: magis
arduum toleratu posterius est, quod habes
molestiam, incommoditatémque naturæ.
Sed ut proniùs idem fiat, ac mitiùs; duo
R r sunt

*Puritas
Paupertatis
custan-
da.*

Necessaria non
subtra-
bantur.

P. 6. c. 2.
n. 11.

sunt efficaciora instrumenta. Alterum superiorum, aliorumque qui magis conficiuntur, Patrum exemplum: in memoriam apud se revocando Davidem, rejecto apud vasculo privatim oblato, magnam bibulam voluntatem, siticulosi totius exercitus extinxisse. Alterum, providentia diligens, quoad fieri poterit, necessaria & convenientia cuique non desint: nam qui necessaria minimè carent, negari facilius sibi superflua patiantur. Quamobrem oblatendus semper erit ille sanctus accuratus cum inspectionis modus, quem nobis Pater exhibuit: *Quisque iis, quae de communi data fuerint ad usum suum necessarium convenientem, refecatis superfluis, sit contentus.* Scio amorem sui privatim praesertim interdum animo facere, ut superfluum quod est, necessarium videatur: sed quantum rebus humanis caveri potest, ea, quae continentur, in Regulis nostris tradita, opportuna erunt, ut vel tenui pauperum victu tuncque satis superque factum sibi putet Communitas. Primò, ut illi providere rebus conditione sinceris, caritate praeparatis, & valetudini commodis. Prava superiorum oeconomia diceretur, atque eorum qui, pro eo ac deberent, curare bonorum temporalium incrementum studio, atque

dustrâ positâ in cultu agrorum, & oportunitate providendarum rerum, parsimoniâ ipsi omnem in eo collocarent, ut quod subditis Religio decrevit, & Natura poscit, id carperent, & præparcâ manu subducerent. Non ea Fundatoris Sancti mens est, sed magis ut victûs, ac rerum omnium necessariarum, & convenientium ratio non sit *P. 6. c. 2. n. 16.* diversa ab eo, quod Medicus illius loci, in quo *Senibus aliquid indulgentum.* vivitur, judicabit. Secundo indulgere ali- quid necesse est indigentia quorundam senum, bene præsertim de Societate merentium, cujus obsequio ætatem, ac valetudinem cum laude consumpserint, eamque adhuc promoveant, & valde juvent exemplo, atque consilio, neque sensui jucunda, aut statui dissentanea petant. Quare defectus ingens caritatis, gratiaque animi, & par ad cæteros avocamentum laboris esset, qui fortè intelligerent, ab Superioribus aut parvæ molestiæ eximendæ executoribus sibi subiectis, aut minutæ cujusdam impensæ declinandæ causâ bonis hujusmodi senibus pro cuiusque indigentia non provideri. Neque est cur Superiores iidem eo nomine se mihi purgent, quasi hæc, quæ singillatim uni præcipue extra cæterorum ordinem tribuuntur, excitent opinionem necessitatis in multis. Hoc periculum non retardavit San-

Rr 2

ctum

P. 6. c. 2. k. Cum Patrem, quin ita præscriberet: In particularibus, si magis vel minus necessarium erit, juxta circumstantias personarum relinquatur discretioni eorum, qui ipsis præsumunt, quemadmodum iis conveniet, providendum. Enim verò facili negotio internoscuntur, quæ procul ab omni specie deliciarum ea tummodo petunt, quæ præcisè postulant letudo, ab iis, qui majus commodum sectando salubriora respuerent, nisi ex jucundius acciderent, saperentque tuti; in cæteris verò sibi ab immoderata noxia non temperarent. Neque frigidius iidem Superiores paupertatem Celsiorum excusarent; cum facile possint pensis potiùs aliis minimè necessariis abstinere. Quapropter eò reprehendendum magis essent, si, ut nova sacella, aut novas extruerent, omitterent præbere altissimum iis, quibus dici cum Apostolo potest: *1. ad Cor. 3. 16. Templum Dei estis, & Spiritus Dei habitabit in vobis.*

Obedientia præstantia.

Majus omnino, quàm corporis honorumque externorum, holocaustum est propriæ libertatis; non solum quia hæc nobilior est; sed etiam quia in hac una, quam omnium domina rerum, continetur quidquid eminet, & donatur in fine. Quare Sanctus Thomas dum vota in se

parat Religiosorum, primum detulit Obedientiae locum: majorémque Religiosi cuiuspiam Ordinis prærogativam putavit excellentiam virtutis hujus, quàm reliquarum: quippe quæ instrumentum sit efficacius, propiùsque tendat in universalem vitæ religiosæ finem. Idcirco Sanctus nostrum omnium Parens perfectionis supremæ percipidus præcipuum in eo studium collocavit, ut eminentiam virtutis hujus in Societatem induceret: cum conscientiae securitatem, vinculumque concordiae pariat, virésque omnes in unum idémque propositum intendens, in eoque conjungens cunctos efficiat ad ardua quæque in Dei gloriam perpetranda facinora operosos. Nulla prorsus Obedientiae forma delinearî perfectior eâ potest, quam Sanctus nobis Pater expressam reliquit. Executio ipsa difficilis & quidem omnibus accidit, sed Superioribus præsertim: qui, dum virtutis hujus promovent integritatem, videntur viris haud exquisiti iudicii studere potiùs auctoritatis propriæ, existimationisque privatæ compendium facere. Pauci sunt, qui perspicaci simul, & puro perturbationibus intellectu dignoscant ab iis potissimum Superioribus obsequium virtutis hujus urgeri, qui animo à præfecturis abhorrent, & Obedientiae semper obno-

2.2.q.186.
q.188.art.
2. ad 1.

*Ejusdem
Executio
difficilis.*

xii, quam ejusdem moderatores esse
lent: amplius, quæ ab iis imperantur,
ne in nullum ipforum privatim redire
pendium; sed unice illuc evadere, ut
munitatis bono deserviant, hoc est, iis
qui imperata perficiunt: denique natura
vitæ communis in eo fitam, ut aliqui
antur identidem; quibus cæteri vi legi
adaacti obsequenter obtemperent: proprie
ubi accuratior Obedientia, ibi felicitus
commercium reperiri. Sed ad multu

*Duo ad-
jumenta
obedien-
tiae.*

Due sunt, & quidem potentissimæ, res
bus, si comparentur, hæc virtus facile
mnium animis nutriatur.

Prior, ut Superiores præbendo se
dios, nullique privatim addictos, caris
apprime studiosos, dictis factisque moe
tos & cautos palam ubique faciant nihil
propositum esse præter commodum
torum: quæ omnia in his ipsis amore
que fiduciam Superioris creant, incli
que horum animos, ut in eo prudentiam
se sibi persuadeant. Quod si de hac
ejus prudentia forsitan ambigerent; ex
ra tamen parte conscii sibi ipsi sunt, se
denter parere etiam imprudenter imper
ti: ex altera verò parte libenter ejus
tati, quem diligunt, sese subjiciunt, &

D
seq
per
die
tra
tio
ros
nen
just
ribu
rum
cem
ager
exer
cèt
supp
insta
turb
tan
ideò
cum
P
ne d
cate
tus
culia
cum
atque
Cælo
imò

sequuntur. Posterior verò res est, ut experimento compertum Superior faciat, obediens qui sunt, eos benignius leniusque tractari: quòd si brevi aliquo temporis spatio necesse illis sit durius aliquid supra ceteros tolerare, non tamen longè compensationem abfuturam. Verùm quidem fateor huiusmodi spem supervacaneam esse perfectioribus, qui non nisi à Deo mercedem factorum exspectant: sed non omnes hunc apicem virtutis attingunt, & hæc ipsa inter nos agendi ratio plurimùm fovet, atque auget exemplum. Quare in omnes hominum, licet sanctissimos, conventus sua sunt invecta supplicia, ac præmia meritorum: sed illa, instar medicamenti, valetudinem cum perturbatione conferunt: hæc verò cibos imitantur, qui suaviter nutrimento sunt; atque ideò aptiora existimantur ad alendam unà cum legum observatione concordiam.

Postremò, proprium Societatis est solemne de Missionibus obeundis votum, quod à cæteris ità separatur, atque eminent, ut virtus speciei propagatrix, quæ viventium peculiaris est, ab individui conservatrice, quæ cum rebus quoque inanimis communicatur: atque idcirco munus huiusmodi Angelis in Cælo, in terris Apostolis nomen imposuit, imò ex tribus Divinis Personis ad duas quo-

*Votum se-
lemne de
Missioni-
bus.*

que pertingit : huc deinde reducitur studium omne animarum in concionando ; in redimentis Christianæ Doctrinæ tradendis ; Congregationibus piè moderandis , aliisque similibus ministeriis exercendis. Hæc porò pars tam aptè à nostro Architecto delineatur , ut in ea comprehendi videatur hujusce Templi velut basis , & caput : caput obsequio cætera , ut uni obsecundarentur , lineata sint. Verùm ut præstantissimarum formæ sunt eadem difficillimæ , quæ ab influentibus cæli sideribus , motuque assistentium iis mentium inducantur ; hoc nobilissimum quidem facinus est , sed omnium maxime negotiosum , quæ Superiorum aggrediantur , ac præ manibus habeant. In gens in his studium exigitur : quo ministeriis habeant , ut subditi à malis abstinent , quod plerisque mortalium abunde est ; sed eo enitantur , virésque omnes infumant , majus ipsum bonum in suis ubique præcipitent. Ad summam , Præsides requiruntur qui ex animo , seduloque militant sub iis imperiis , quibus dictum appositum ; Ad maiorem Dei gloriam. Nec declinandæ missionis causâ , quam habet , aut nova distributorum per Collegia , aut viatici infrequentis necessarii provisio , negligent frequentes Missionum ; neque , ut privatorum cupiunt

Curandū
ut rectè
obeantur
Missiones.

D
tati
run
fru
tere
diti
néf
qua
pot
ad H
aba
turi
incu
ado
tant
mer
pos
quic
te in
suad
esse
nis,
intel
argu
puls
vid
re C
um g
prio
Socie

lime hoc ministerium patiat, Ecclesiam profanari, aliosque præterquam Apostolicam in pulpita introduci. Quòd modò quis cum eodem Sancto Hieronymo putet profanæ sapientiæ non interdicitur planè sacris, neque omnino Templorum CHRISTI fores occlusas; saltè hoc caveat; ut, priusquam illuc Ammonitionem hanc, aut Moabitidem (quam idem Sanctus appellat) intromittat, præcidat illi capillum, unguis refecet, ac vestem immutet.

Epist. 26. *Sin autem adamaveris captivam mulierem, id est, sapientiam secularem* (inquit Sanctus Hieronymus) *decalva eam, & illecebrantium, atque ornamenta verborum cum zonis tuis unguibus seca.*

Finem hujus Epistolæ faciam, si documentum & mihi, & cæteris, quos à Deo hujus ferendi oneris adjuutores accepi, opportunum adjecero. Hoc est, tales Societatem hanc, quales nos esse voluerimus atque fecimus, habituram: quòd si nos in eorum tutela, qui nunc nobiscum agunt, fruimur, superiorum laboribus præteritorum; non est sane committendum nobis, ut successorum nostri messem minùs sinceram, nostræ opæ culturæ, suo ipsi tempore experiantur.

Lux duplex edita Redeo jam ad eam lucem, unde principium duximus, quæ, ut Sanctus Ambrosius

De utilitate, & necessitate Executionis. 635

putat, primum est atque præcipuum cujuslibet fabricæ ornamentum. *Lux est, qua re-* *ficii spiri-*
tualis.
liquos domus commendat ornatu: Dupli-
cem ego lucem in hac ipsa Universitatis æ-
dificatione reperio, alteram primo Mundi
die à magno illo Patre luminum procrea-
tam; quarto auctam alteram, & in plura lu-
minaria distributam. In hac quoque nostra
spirituali fabrica, utrique quod aptè compa-
retur, apparet. Nam priori quidem luci ac-
commodata lux est primæ Societatis ideæ, *Idea So-*
quam in eadem Societate formanda Sancto *cietatis.*
Parenti Deus afflavit: posteriori verò toti-
dem luminaria proportionem respondent,
quot sunt virtutes, opera, exempla primo- *Secun-*
rum Patrum, Majorumque nostrorum, qui *dum*
vel executione, vel usu clariorem nobis ma- *exempla*
gisque conspicuam reddidere primam pri- *Majorum*
mæ ipsius ideæ, nostrarumque Constitutio- *Et senio-*
num lucem: ut verè hoc usurpare possimus *rum.*
elogium: per absolutissimam rerum execu-
tionem prima divinitus affusa lux *processit,*
& crevit usque ad perfectam diem. Auctorem
hujusce dicti non me, sed Origenem præ-
fero, qui lucas has geminas separavit, &
geminos dies. *Illum sanè beatum (inquit) Homil. 5.*
qui verbo Jesu, & sapientiâ eius illuminatur, in c. 2.
qui ex eius doctrina accipit lumen: sed ille post Judic.
bunc beatus, qui in diebus seniorum Domino
ser-

*servit. Seniores qui sunt, nisi qui & ipsi illu-
 nant corda nostra, & faciunt dies quosdam
 in nobis ex illa luce, quam ipsi ex vera
 participarunt? Perinde atque dixisset doctri-
 nam, & institutionem Jesu, hoc est, adu-
 bratam traditæ ab Jesu nostro doctrinæ,
 que institutionis imaginem, veluti lucem
 nobis, primùmque lucis diem fecisse: hoc
 exemplum, usum, executionemque disci-
 plinæ hujus ab nostris Majoribus tot velut
 luminaribus derivatum alterum nobis diebus
 sanè clariorem, ac puriorem creâsse. Apud
 que idem observat Origenes exactioris regule
 legem observantiæ causam *in diebus seniorum*
 (inquit ille, dicamus nos, ætate Majorum
 nostrorum) fuisse vivum ipsorum exem-
 plum, atque virtutem. *Prætereundum non est
 quod dicitur, servivit populus Domino omnibus
 diebus Jesu, & omnibus diebus Seniorum.* Quod
 illum interrogas, quinam, & quot isti
 dies? respondebit: *Dies unus est iustitia,
 alius prudentia, alius misericordia: & sunt
 singula dona virtutum, omne, quod ad virtutem
 tem pertinet, Jesu dicitur diem.* Quæ
 virtus suâmet luce, atque usu sui verum
 disciplinæ diem in Societate format. Dicen-
 dum igitur verè est tamdiu Societatem
 diebusque totidem in statu suo, perfectamque
 Regularum observantiâ duraturam; quæ
 die*

Ibidem.

diuturna in senioribus erunt, ac præcipuè in Superioribus exempla virtutum, & quamdiù ex his ad iuniores ea lux vivida transfundetur.

Outinam postrema hujus Epistolæ dicta *Superiores omnia agant ad ideam à S. P. N. relictam.* cordi meo Apostolus Paulus imprimeret, eique vim talem spiritûs impertiret ut exprimere ego possem in vestro sententiam verbis ab ipso gravissimis in suprema sua ad Hebræos Epistola ponderatam, dum loquitur de veteri Tabernaculo, quod renovatum in nobis, tantoque majore magnificentiâ, & divinæ incremento gloriæ reformatum est. Expendit ibi diligenter Apostolus verba Moyse dicta, *cum consummaret Tabernaculum: Vide, omnia facito secundum exemplar, Ad Hebr. 8. 5.* quod tibi ostensum est. Eâque occasione præsumptâ architecturam, formamque novi Tabernaculi à Christo non manufacti confert, ac præfert ideæ atque operi illius antiqui. *Nunc melius sortitus est ministerium, quantò & melioris testamenti Mediator est. Nam si illud prius culpâ vacasset, non utique secundi locus inquireretur.* Locus, ac positus secundi hujus Tabernaculi non alius sanè, quam cor nostrum est. Præterea luci illius tabernaculi umbram hujus anteponit: quia lux illa, ac modus antiqui exemplari, & umbra deserviunt caelestium. Ex tota hac ratiocina-

638 Ep. XXVII. R. P. N. FRANC. PICCOLOMINI
natione quid arguit demum Apollolus? P
mò quâ debeant ratione Superiores ne
huic operi curam impendere, ac præ
vivósque Christi lapides expolire: *Da
leges meas (inquit Dominus) in mentem
rum, & in corde eorum superscribam eas*
inde, quàm sanctum, ac Dei spiritu pleni
esse oporteat virum huic operi præfidentem
cùm destinatus à Deo sit tanquam *Sancti
minister, & Tabernaculi veri, quod fixum
minus, & non homo*: denique quid cauere
tissimùm debeant fabricæ hujusce Præfati
hoc est nè rimas illa ducat, aut nimia vultu
te fatiscat. *Quod antiquatur, & senescit
interitum est*, ut rem totam cõcludit Apol
lus. Cui sanè periculo, atque defectu
nam spero equidem misericordiam
permissuram, ut aliquando subjaceat
obsequio divinæ suæ Majestatis erectum
atque Societas, quam ipse sub signo
minis sui militare voluit, ut immania
gloriæ propagandæ causâ sudorem frontis
sanguinémque venarum non assidue
quam abunde profundat. Romæ, 4
ctobris, 1650.

Omniium in Christo Servus

FRANCISCUS PICCOLOMINI